

GIẢI THUẬT DI TRUYỀN (GAs) VÀ CÁC ỨNG DỤNG

ThS. Trần Kim Hương

Khoa Sư phạm Toán-Tin, Trường Đại học Đồng Tháp

Email: tkhuong@dthu.edu.vn

ThS. Nguyễn Thị Ngọc Chi

Khoa Sư phạm Toán-Tin, Trường Đại học Đồng Tháp

Tóm tắt. *Giải thuật di truyền (GAs) trong lĩnh vực tin học là một trong những giải thuật thú vị, bởi vì nó mô phỏng qui luật đấu tranh sinh tồn của tự nhiên và cũng là một giải thuật vô cùng hiệu quả đối với các loại bài toán tối ưu. Trong bài viết này, chúng tôi trình bày những đặc điểm cơ bản nhất của GAs, nêu một vài ứng dụng và một số công trình nghiên cứu về GAs đã được công bố ở trong nước.*

1. Mở đầu

Nhà bác học Charles Darwin đã nêu ra lý thuyết về sự tiến hóa tự nhiên của các loài vật, qua nhiều thế hệ sinh vật phát triển dựa trên nguyên lý của sự chọn lọc tự nhiên “loài nào thích nghi thì sẽ tồn tại”, như ta thấy trong tự nhiên các loài vật sẽ cạnh tranh nhau về nơi trú ẩn, thực phẩm, ... các cá thể cùng loài còn cạnh tranh nhau để thu hút bạn tình trong mùa sinh sản do đó những cá thể nào ít thích nghi thì ít có cơ hội tồn tại hơn và những cá thể thích nghi được thì sẽ phát triển và cho ra nhiều con cái. Trong quá trình sinh sản sẽ tổ hợp các đặc tính tốt từ tổ tiên, sau một vài thế hệ những loài tiến hóa tự nhiên sẽ thích nghi hơn trong môi trường phát triển. Dựa trên nền tảng lý thuyết tiến hóa tự nhiên này, đến năm 1975 Holland đã phát triển ý tưởng này vào hệ thống nhân tạo, ông áp dụng nguyên tắc này để tối ưu hóa các vấn đề và xây dựng thuật toán di truyền (GAs). Hiện nay GAs được xem như một công cụ mạnh mẽ để giải quyết các vấn đề về tìm kiếm và tối ưu hóa phức tạp như thời gian biểu, lập kế hoạch mua sắm, ... Trong bài viết này, chúng tôi nêu ra cách thức hoạt động và các ứng dụng của GAs để giải quyết các bài toán cụ thể.

2. Kết quả chính

2.1 Giải thuật di truyền (GAs)

GAs là một kỹ thuật của khoa học máy tính nhằm tìm kiếm giải pháp thích hợp cho các bài toán tối ưu tổ hợp (*combinatorial optimization*), là một phân ngành của giải thuật tiến hóa, vận dụng các nguyên lý của tiến hóa như: di truyền, đột biến, chọn lọc tự nhiên, và trao đổi chéo. Nó sử dụng ngôn ngữ máy tính để mô phỏng quá trình tiến hoá của một tập hợp những đại diện trừu tượng (gọi là những nhiễm sắc thể), của các giải pháp có thể (gọi là những cá thể) cho bài toán tối ưu hóa vấn đề. Tập hợp này sẽ tiến triển theo hướng chọn lọc những giải pháp tốt hơn.

GAs cũng như các thuật toán tiến hoá, đều được hình thành dựa trên một quan niệm được coi là một tiên đề phù hợp với thực tế khách quan. Đó là quan niệm "*Quá trình tiến hoá tự nhiên là quá trình hoàn hảo nhất, hợp lý nhất và tự nó đã mang tính tối ưu*". Quá trình tiến hoá thể hiện tính tối ưu ở chỗ thế hệ sau bao giờ cũng tốt hơn thế hệ trước.

Ngày nay, GAs càng trở nên quan trọng, đặc biệt là trong lĩnh vực tối ưu hoá, một lĩnh vực có nhiều bài toán thú vị, được ứng dụng nhiều trong thực tiễn nhưng thường khó và chưa có phương pháp hiệu quả để giải quyết.

2.1.1 Các tính chất của giải thuật di truyền

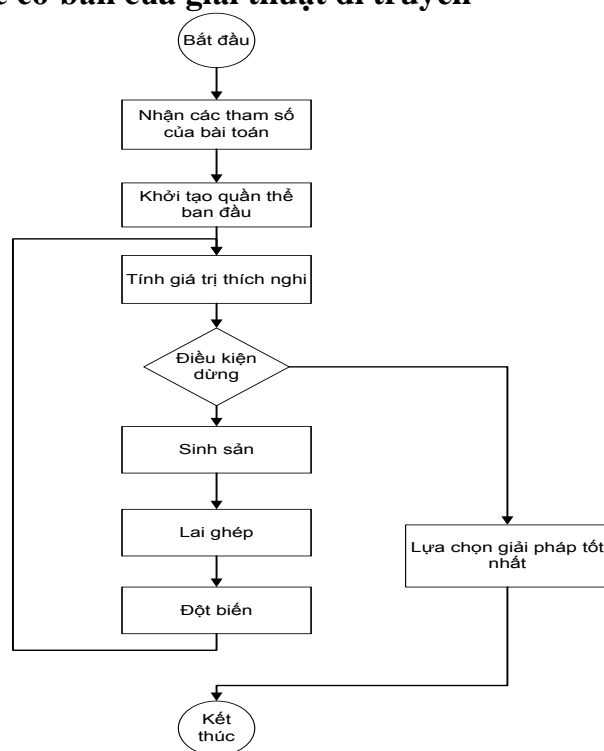
GAs là kỹ thuật chung, giúp giải quyết vấn đề bằng cách mô phỏng sự tiến hóa của con người hay của sinh vật nói chung (*dựa trên thuyết tiến hóa muôn loài của Darwin*), trong điều kiện qui định sẵn của môi trường. Mục tiêu của GAs không nhằm đưa ra lời giải chính xác tối ưu mà là đưa ra lời giải tương đối tối ưu.

Một cá thể trong GAs sẽ biểu diễn một giải pháp của bài toán. Tuy nhiên, không giống với trong tự nhiên là một cá thể có nhiều nhiễm sắc thể (NST) mà để giới hạn trong GAs, ta quan niệm một cá thể có một NST. Do đó, khái niệm cá thể và NST trong GAs coi như là tương đương.

Một NST được tạo thành từ nhiều gen, mỗi gen có thể có các giá trị khác nhau để quy định một tình trạng nào đó. Trong GAs, một gen được coi như một phần tử trong chuỗi NST.

Một tập hợp các cá thể có cùng một số đặc điểm nào đấy được gọi là quần thể. Trong thuật giải di truyền, ta quan niệm quần thể là một tập các lời giải của một bài toán.

2.1.2 Các bước cơ bản của giải thuật di truyền

Hình 1: Sơ đồ thực hiện giải thuật di truyền đơn giản

Như trong hình 1, ta thấy giải thuật di truyền đơn giản được thực hiện qua năm bước cơ bản sau:

1. **[Bắt đầu]** Nhận các tham số cho thuật toán.
2. **[Khởi tạo]** Sinh ngẫu nhiên một quần thể gồm n cá thể (là n lời giải cho bài toán)

3. [**Quần thể mới**] Tạo quần thể mới bằng cách lặp lại các bước sau cho đến khi quần thể mới hoàn thành

[**Thích nghi**] Ước lượng độ thích nghi $eval(x)$ của mỗi cá thể.

[**Kiểm tra**] Kiểm tra điều kiện kết thúc giải thuật.

[**Chọn lọc**] Chọn hai cá thể bố mẹ từ quần thể cũ theo độ thích nghi của chúng (cá thể có độ thích nghi càng cao thì càng có nhiều khả năng được chọn)

[**Lai ghép**] Với một xác suất lai ghép được chọn, lai ghép hai cá thể bố mẹ để tạo ra một cá thể mới.

[**Đột biến**] Với một xác suất đột biến được chọn, biến đổi cá thể mới

5. [**Chọn kết quả**] Nếu điều kiện dừng được thỏa mãn thì thuật toán kết thúc và trả về lời giải tốt nhất trong quần thể hiện tại

GAs có hai loại điều kiện dừng cơ bản (1) dựa trên cấu trúc nhiễm sắc thể, kiểm soát số gen được hội tụ, nếu số gen hội tụ vượt quá số phần trăm nào đó của tổng số gen, việc tìm kiếm sẽ kết thúc; (2) dựa trên ý nghĩa đặc biệt của một nhiễm sắc thể, đo tiến bộ của giải thuật trong một số thế hệ cho trước, nếu tiến bộ này nhỏ hơn một hằng số ε xác định, kết thúc tìm kiếm.

2.2 Nguyên lý hoạt động

Nền tảng lý thuyết của GAs dựa trên biểu diễn chuỗi nhị phân và lý thuyết sơ đồ. Một sơ đồ là một chuỗi, dài bằng chuỗi nhiễm sắc thể, các thành phần của nó có thể nhận một trong các giá trị của tập ký tự biểu diễn gen hoặc một ký tự đại diện “*”. Sơ đồ biểu diễn một không gian con của không gian tìm kiếm. Không gian con này là tập tất cả các chuỗi trong không gian lời giải mà với mọi vị trí trong chuỗi giá trị của gen trùng với giá trị của sơ đồ [1]

Ví dụ: các chuỗi và sơ đồ có chiều dài 10.

Sơ đồ (*111100100) sẽ khớp với hai chuỗi:

{(0111100100), (1111100100)}

Và sơ đồ (*1*1100100) sẽ khớp với 4 chuỗi

{(0101100100), (0111100100), (1101100100), (1111100100)}

Đương nhiên, sơ đồ (1001110001) chỉ khớp với chính nó, và sơ đồ (******) khớp với tất cả các chuỗi có chiều dài 10. Rõ ràng là mỗi sơ đồ cụ thể có tương ứng 2^r chuỗi, với r là số ký tự đại diện “*” có trong sơ đồ. Mặt khác, mỗi chuỗi chiều dài m sẽ khớp với 2^m sơ đồ.

Một chuỗi chiều dài m , sẽ có tối đa 2^m sơ đồ. Trong một quần thể kích thước n , có thể có tương ứng từ 2^m đến $n \times 2^m$ sơ đồ khác nhau.

Các sơ đồ khác nhau có những đặc trưng khác nhau. Các đặc trưng này thể hiện qua hai thuộc tính quan trọng bậc và chiều dài xác định.

Bậc của sơ đồ S (ký hiệu $\sigma(S)$) là chiều dài của chuỗi trừ đi số ký tự đại diện. **Bậc** xác định đặc trưng của sơ đồ.

Ví dụ: ba sơ đồ chiều dài 10

$S_1 = (**001*110)$

$S_2 = (****00**0*)$

$S_3 = (11101**001)$

Có bậc tương ứng:

$\sigma(S_1) = 6$; $\sigma(S_2) = 3$; $\sigma(S_3) = 8$

Khái niệm bậc của sơ đồ giúp cho việc tính xác suất sống còn của sơ đồ do ảnh hưởng của đột biến.

Chiều dài xác định của sơ đồ S (ký hiệu là $\delta(S)$) là khoảng cách giữa hai vị trí cố định ở đầu và cuối. Nó định nghĩa “độ nén” của thông tin chứa trong một sơ đồ.

Ví dụ:

$$\delta(S_1)=10-4=6; \delta(S_2)=9-5=4; \delta(S_3)=10-1=9$$

Như vậy, một sơ đồ chỉ có một vị trí cố định duy nhất thì sẽ có chiều dài xác định là 0

Khái niệm chiều dài xác định của sơ đồ giúp tính xác suất sống còn của sơ đồ do ảnh hưởng của phép lai.

GAs sử dụng một quần thể của các lời giải có thể. Mỗi lời giải được đại diện bởi một NST, nó chỉ là một đại diện trừu tượng. Các NST được mã hóa thành các chuỗi nhị phân, mỗi vị trí trên chuỗi tồn tại hai giá trị là “1” hoặc “0”. Chẳng hạn như: 1 0 0 1 0 1 0 1 1 0.

Độ tốt của một cá thể được đánh giá bằng hàm mục tiêu $g(x)$ với x là một NST. Hàm mục tiêu $g(x)$ sau khi được tính toán sẽ là cơ sở để đánh giá độ thích nghi của cá thể. Hàm thích nghi $f(x)$ là sẽ quyết định khả năng một cá thể được chọn lọc vào thế hệ sau, việc ánh xạ $g(x) \rightarrow f(x)$ có nhiều phương pháp ánh xạ khác nhau phụ thuộc vào mục đích của bài toán.

2.3 So sánh GAs với kỹ thuật tối ưu khác

Hoạt động của GAs đơn giản là việc mô phỏng sự tiến hóa và chọn lọc tự nhiên bằng máy tính bắt đầu từ một quần thể ngẫu nhiên. Bên cạnh đó để tối ưu ta cần hàm lượng giá hoặc hàm thích nghi để chọn cá thể tốt và loại bỏ cá thể xấu.

Thuật toán di truyền (GAs) khác với kỹ thuật tối ưu khác ở chỗ [2]:

- GAs làm việc với bộ mã của biến chứ không phải làm việc trực tiếp trên biến.

- Hầu hết các kỹ thuật tối ưu thông thường tìm kiếm từ một đỉnh, trong khi đó GAs luôn hoạt động trên tập hợp đỉnh (điểm tối ưu), điều này là một ưu điểm của GAs giúp tăng cơ hội tiếp cận tối ưu toàn cục và tránh hội tụ sớm tại điểm cục bộ địa phương.

- GAs đánh giá hàm mục tiêu để phục vụ quá trình tìm kiếm, vì vậy có thể ứng dụng cho bất kỳ bài toán tối ưu nào (liên tục hay rời rạc).

- GAs thuộc lớp các thuật toán xác suất, các thao tác cơ bản của GAs dựa trên khả năng tích hợp ngẫu nhiên trong quá trình xử lý.

2.4 Ứng dụng của GAs

GAs được sử dụng cho những bài toán khó, và đã được ứng dụng thành công cho một số bài toán như: lập kế hoạch, điều khiển tương thích, chương trình trò chơi, các bài toán vận tải, bài toán người đi du lịch,...Sau đây là một vài ứng dụng tiêu biểu của GAs [1].

❖ Bài toán người du lịch (TSP)

TSP được mô tả như sau: Một du khách muốn thăm những thành phố anh quan tâm; mỗi thành phố thăm qua đúng một lần; rồi trở về điểm khởi hành. Biết trước chi phí di chuyển giữa hai thành phố bất kỳ. Yêu cầu của bài toán là xây dựng một lộ trình thỏa các điều kiện trên với tổng chi phí nhỏ nhất.

TSP là bài toán tối ưu tổ hợp, không gian tìm kiếm là tập các hoán vị của n thành phố. Bất cứ hoán vị nào của n thành phố cũng là một lời giải chấp nhận được. Lời giải tối ưu là một hoán vị với chi phí tối thiểu của hành trình. Không gian tìm kiếm là $n!$. Có thể giải bài toán này bằng nhiều phương pháp: phương pháp nhánh cận, phương pháp gần đúng hay những phương pháp tìm kiếm *heuristic*. Phương pháp nhánh cận đã được chứng minh đạt sự tối ưu về lời giải, tuy nhiên phương pháp này lại mất khá nhiều thời gian khi số đỉnh của đồ thị lớn.

Trong những năm gần đây, đã xuất hiện nhiều thuật toán đạt gần đến lời giải tối ưu của bài toán TSP: láng giềng gần nhất, đảo gần nhất, đảo xa nhất... và TSP cũng trở thành một đích ngắm của cộng đồng GAs.

Với bài toán này chúng ta sẽ đánh số các thành phố và dùng một vector nguyên để biểu diễn một NST lộ trình $v = \langle i_1, i_2, \dots, i_n \rangle$ biểu diễn một lộ trình: từ i_1 đến i_2, \dots , từ i_{n-1} đến i_n và trở về i_1 (v là một hoán vị của vector $\langle 1, 2, \dots, n \rangle$), hàm lượng giá chính là chi phí của lộ trình.

❖ Bài toán lập lịch

Lập lịch là bài toán tổ chức sản xuất. Một công ty cần sản xuất nhiều loại hàng hóa; những hàng hóa này có thể được sản xuất theo những kế hoạch khác nhau. Mỗi kế hoạch xử lý gồm một chuỗi thao tác; những thao tác này sử dụng một số tài nguyên và cần thời gian chạy máy. Một lịch sản xuất là một kế hoạch thực hiện các đơn đặt hàng. Trong đó, một số đơn đặt hàng có thể được thực hiện với cùng những thao tác tương đương. Nhiệm vụ là lên kế hoạch, lập lịch sản xuất, để thực hiện các đơn đặt hàng này nhanh nhất có thể.

Bài toán lập lịch là chọn một chuỗi các thao tác đồng thời chỉ định về thời gian bắt đầu/ kết thúc và các tài nguyên cần thiết cho mỗi thao tác. Điều cần quan tâm chính yếu là chi phí thời gian máy rỗi, năng lực lao động và các đơn đặt hàng cần hoàn thành đúng hạn. Ý tưởng chính trong phương pháp là mã hóa biểu diễn của lịch phân công là các toán tử di truyền phải thực hiện theo cách có ý nghĩa, và một bộ giải mã phải luôn tạo ra một lời giải hợp lệ cho bài toán. Thủ tục giải mã mô phỏng các thao tác của công việc theo cách mà khi một máy tính sẵn sàng chọn lựa, thì thao tác cho phép đầu tiên từ danh sách ưu tiên được lấy ra. Ví dụ nếu danh sách ưu tiên của máy m_1 là: $m_1(40 \ o_3 \ o_1 \ o_2 \ 'chờ' \ 'nhàn rỗi')$, thì thủ tục giải mã vào thời điểm 40 có thể thực hiện đơn đặt hàng o_3 trên máy m_1 . Nếu không được, thủ tục giải mã sẽ thực hiện đơn đặt hàng o_1 và o_2 (nghĩa là, tìm ở o_1 trước; nếu không được mới tìm ở o_2). Biểu diễn này bảo đảm tạo một lịch phân công hợp lệ.

❖ Lập thời khóa biểu cho trường học

Bài toán thời khóa biểu là một bài toán kết hợp nhiều ràng buộc không tầm thường thuộc nhiều loại. Có nhiều phiên bản của bài toán thời khóa biểu, một trong những bài toán này có thể được mô tả như sau: Có một danh sách các giáo viên, một danh sách các khoảng thời gian, một danh sách các lớp. Bài toán cần tìm thời khóa biểu tối ưu (giáo viên – thời gian – lớp); hàm mục tiêu phải thỏa những mục tiêu này (các ràng buộc mềm) gồm: Có một số giờ được xác định trước cho mỗi giáo viên và mỗi lớp; Chỉ một giáo viên trong một lớp vào một giờ nhất định; Một giáo viên không thể dạy hai lớp cùng lúc; Đối với mỗi lớp được xếp thời khóa biểu vào một khoảng thời gian, phải có một giáo viên... Ngoài ra còn có các mục tiêu sự phạm như trải một số lớp ra nguyên tuần, những mục tiêu thuộc cá nhân như những giáo

viên hợp đồng không phải dạy buổi chiều, và các mục tiêu về tổ chức như mỗi giờ có một giáo viên bổ sung sẵn sàng chỗ dạy tạm thời.

Biểu diễn nhiệm sắc thể tự nhiên nhất cho bài toán này là biểu diễn ma trận: một ma trận $(R)_{ij} (1 \leq i \leq m \text{ và } 1 \leq j \leq n)$, ở đây mỗi hàng tương ứng với một giáo viên, mỗi cột tương ứng với một giờ, các phần tử của ma trận R là các lớp $(r_{ij} \in \{C_1, \dots, C_k\})$. Các ràng buộc chủ yếu được xử lý bởi các toán tử di truyền và thuật giải sửa chữa được sử dụng để loại bỏ những trường hợp mà có nhiều hơn một giáo viên xuất hiện trong cùng một lớp vào cùng một giờ.

❖ Phân hoạch đối tượng và đồ thị

Bài toán phân hoạch là cần chia n đối tượng thành k loại. Lớp bài toán này gồm nhiều bài toán nổi tiếng như bài toán đóng thùng (gán các mặt hàng vào các thùng), bài toán tô màu đồ thị (gán các nút của đồ thị vào các màu cụ thể...).

Bài toán đóng thùng (Bin Packing – BP) được phát biểu như sau: Cho danh sách gồm n đồ vật $L = a_1, a_2, a_3, \dots, a_n$ và các thùng giống nhau với cùng sức chứa B . Kích thước của đồ vật a_i là s_i thỏa mãn $0 < s_i \leq B \forall i = 1, 2, \dots, n$. Vấn đề đặt ra là tìm cách xếp các đồ vật vào các thùng sao cho số lượng thùng cần phải sử dụng là ít nhất.

❖ Vạch đường cho robot di chuyển

Tìm đường là hướng dẫn robot di chuyển đến đích mà không bị lạc hay va vào những đối tượng khác. Trong bài toán này, một lộ trình được lập trước để robot đi theo, lộ trình này có thể dẫn dắt robot đi tới đích một cách hoàn hảo. Tuy nhiên, các nhà khoa học muốn cải tiến hơn bằng cách vạch lộ trình nội tại, phụ thuộc vào tri thức thu được từ việc cảm nhận môi trường cục bộ để xử lý các chướng ngại chưa biết.

Bộ tìm đường tiến hóa (EN) được đề xuất. Phần đầu của thuật giải là tìm lộ trình toàn cục tối ưu từ điểm khởi đầu đến đích, phần thứ hai có trách nhiệm xử lý những va chạm có thể xảy ra hay những vật cản chưa được biết trước bằng cách thay một phần của lộ trình toàn cục gốc bằng một lộ trình con tối ưu.

2.5 Một số công trình nghiên cứu

Về mặt tổng quát, GAs là một thuật toán tốt, tuy nhiên nó không phải là thuật toán thành công nhất đối với một số miền đặc biệt. Do đó, người ta mong muốn tìm ra lời giải tốt nhất có thể bằng cách kết hợp GAs với một số thuật toán hoặc kĩ thuật khác.

Bài báo về TSP: “*Meta-Heuristic-Kết hợp thuật giải di truyền với thông tin thống kê xác suất giải quyết bài toán người du lịch*”¹. Phương pháp gồm hai bước: Bước 1, sử dụng GAs để tìm thông tin thống kê xác suất các cung sẽ xuất hiện trong chu trình tối ưu từ các cá thể chu trình tốt nhất chọn lọc qua các thế hệ. Bước 2, từ các thông tin tìm được, thực hiện lại thuật toán GAs để được chu trình kết quả tối ưu, trong đó các phép lai ghép sẽ dựa vào thông tin xác suất tìm được ở Bước 1.

Bài báo về bài toán lập lịch: “*Một thuật toán di truyền hiệu quả cho bài toán lập lịch job shop*”². Bài báo này trình bày một thuật toán di truyền mới cho bài toán

¹ Hoàng Kiếm - Nguyễn Thanh Tùng, Tạp chí Tin học và điều khiển học, T.21, S.2, 2005

² Nguyễn Hữu Mùi- Vũ Đình Hòa, Tạp chí khoa học và công nghệ 50(6)(2012)

lập lịch job shop (*Jobshop Scheduling Problem - JSP*). Thuật toán này có một số đổi mới sau đây: Một lịch biểu được mã hóa bởi các số tự nhiên; các luật ưu tiên của *Giffler* và *Thompson* được dùng để tạo ra các lịch biểu tích cực; phép đột biến được thực hiện trên các cá thể tiềm năng và kết hợp với kỹ thuật tìm kiếm lân cận; phép trao đổi chéo mới kết hợp trao đổi chéo đồng nhất với thuật toán GAs và được thực hiện trên 3 cá thể cha.

Bài báo nghiên cứu về bài toán thời khóa biểu: “*Một giải pháp tiến hóa cho bài toán thời khóa biểu*”³. Bài báo giới thiệu một phương án tiến hóa cho bài toán lập thời khóa biểu tại các trường phổ thông.

Bài viết về bài toán đóng thùng: “*Về thuật toán di truyền lai giải bài toán đóng thùng*”⁴, trình bày một số kết quả liên quan đến việc xây dựng, cài đặt và thử nghiệm thuật toán di truyền kết hợp với các thuật toán tìm kiếm trực tuyến *oristic*.

Bài viết khác về bài toán phân hoạch: “*Hướng tiếp cận mới trong việc tách từ để phân loại văn bản tiếng Việt sử dụng giải thuật di truyền và thống kê trên Internet*”⁵. Giải thuật di truyền áp dụng cho bài toán tách từ tiếng Việt được tóm tắt như sau: Xét văn bản t gồm n tiếng $t = s_1s_2...s_n$. Mục tiêu của GAs là xác định những cách tách hợp lý nhất văn bản t thành m đoạn $t = w_1w_2...w_m$ với $w_k = s_i...s_j$ ($1 \leq k \leq m$, $1 \leq i, j \leq n$) có thể là từ đơn hay từ phức.

Ứng dụng của GAs trong học tham số cho mạng nơron: “*Điều khiển Robot với mạng Nơron RBF có hệ số học được tối ưu bằng giải thuật di truyền*”⁶. Đối với các hệ thống điều khiển có tính phi tuyến cao và độ bất định lớn, các tham số của hệ thống như độ ma sát, sự thay đổi của tải trọng ... luôn thay đổi trong quá trình điều khiển do đó yêu cầu rất quan trọng trong quá trình học của các bộ điều khiển nơron là phải đảm bảo quá trình học online. Trong các nghiên cứu gần đây về quá trình học của mạng nơron dù bằng phương pháp hàm bán kính cơ sở hay bằng phương pháp EBP thì hệ số học h của mạng nơron vẫn được chọn theo kinh nghiệm của người lập trình. Trong bài báo này tác giả đề cập đến việc sử dụng công cụ GAs để tối ưu hệ số học của mạng nơron RBF thay vì lựa chọn bằng kinh nghiệm.

3. Kết luận

Bài toán tối ưu là bài toán tìm kiếm giải pháp (tốt nhất) trong không gian (vô cùng lớn) các giải pháp. Khi không gian tìm kiếm nhỏ, các phương pháp cổ điển cũng đủ thích hợp; nhưng khi không gian lớn hơn thì cần phải dùng đến những kỹ thuật đặc biệt, GAs là một trong những kỹ thuật đó.

GAs là hệ thống đầu tiên dựa trên mô phỏng sự sống. Thông qua chọn lọc, lai ghép, đột biến, GAs sẽ hội tụ qua nhiều thế hệ theo hướng tối ưu toàn cục. GAs hi vọng hướng tới một giải pháp tối ưu hơn bằng cách kết hợp thông tin tốt ẩn trong tập hợp các giải pháp, để tạo ra giải pháp mới với những thông tin tốt thừa hưởng từ cả cha và mẹ. Khả năng của thuật toán vẫn đang còn được khám phá và khai thác, một số lượng lớn những nghiên cứu thành công về lý thuyết cũng như ứng dụng trong

³ Hoàng Xuân Huân – Nguyễn Việt Thắng, *Tạp chí tin học và điều khiển học*, 2001

⁴ Nguyễn Đức Nghĩa – Nguyễn Ngọc Dương, *Hội nghị Khoa học lần thứ 20-ĐHKB Hà Nội*

⁵ Nguyễn Thanh Hùng, *ĐH QG TP HCM*

⁶ Nguyễn Trần Hiệp, *TT KHCNQ*, 2011

nhiều lĩnh vực thế giới thực đã chứng minh rằng GAs là một kỹ thuật tối ưu mạnh mẽ và thiết thực.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

1. N. Đ. Thúc (2001), *Trí tuệ nhân tạo-Lập trình tiến hóa*, NXB Giáo Dục.
2. S. N. Sivanandam, S. N. Deepa (2008), *Introduction to Genetic Algorithms*, Springer.
3. Freisleben, P. Mers (1996), *New genetic local search operator for the travelling*, University of Siegen.